

Sygn. akt II Ca 76/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lipca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra (sprawozdawca)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Andrzej Mikołajewski

Sędzia Sądu Rejonowego Anna Wołucka-Ławnikowicz (delegowana)

Protokolant Łukasz Sarama

po rozpoznaniu w dniu 29 czerwca 2017 roku w Lublinie, na rozprawie

sprawy z powództwa (...) (...) Funduszu (...) z siedzibą w W.

przeciwko H. G.

o zapłatę kwoty 34591,58 zł z odsetkami:

1) w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od kwoty 17264,20 zł od dnia 10 września 2015 roku do dnia zapłaty,

2) ustawowymi od kwoty 17327,38 zł od dnia 10 września 2015 roku do dnia zapłaty

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Chełmie z dnia 27 października 2016 roku, w sprawie I C 1231/15

uchyla w całości zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę od ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Chełmie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Andrzej Mikołajewski Dariusz Iskra Anna Wołucka-Ławnikowicz

Sygn. akt II Ca 76/17

UZASADNIENIE WYROKU

W pozwie wniesionym w dniu 10 września 2015 roku do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie powód – (...) (...) Fundusz (...) z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie od pozwanego – H. G. kwoty 34591,58 zł z odsetkami:

1) w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od kwoty 17264,20 zł od dnia 10 września 2015 roku do dnia zapłaty,

2) ustawowymi od kwoty 17327,38 zł od dnia 10 września 2015 roku do dnia zapłaty.

Powód wniósł również o zasądzenie o pozwanego zwrotu kosztów procesu wskazanych w treści pozwu (k. 2-5v).

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że dochodzona wierzytelność wynika z umowy o kredyt konsolidacyjny z dnia 22 września 2009 roku, zawartej między H. G. a (...) Bank Spółką Akcyjną, będącą poprzednikiem prawnym (...) Bank Spółki Akcyjnej.

Powód wskazał, że na kwotę 34591,58 zł z tytułu należności głównej składają się następujące kwoty:

- 1) 17264,20 zł z tytułu niespłaconego kapitału,
- 2) 12640,62 zł z tytułu „odsetek karnych naliczonych przez poprzedniego wierzyciela od kwoty niespłaconego kapitału za okres od dnia występowania zaległości w spłacie do dnia 2015-02-25 r. wg stopy procentowej wskazanej w umowie każdorazowo nie wyżej niż stopa odsetek maksymalnych – data wymagalności 2013-01-19”,
- 3) 1407 zł z tytułu „kosztów wezwań, upomnień i opłat poniesionych przez poprzedniego wierzyciela – data wymagalności 2013-02-18”.
- 4) 2172,96 zł z tytułu „odsetek umownych naliczonych przez poprzedniego wierzyciela za okres od daty zawarcia umowy bankowej do dnia jej rozwiązania wg stopy odsetek określonej w umowie nie wyżej niż stopa maksymalnych – data wymagalności 2013-02-18,
- 5) 1106,80 zł z tytułu „odsetek karnych stanowiących czterokrotność stopy kredytu lombardowego NBP naliczone od kwoty niespłaconego kapitału od dnia 2015-02-26 r. do dnia poprzedzającego dzień wniesienia pozwu w niniejszej sprawie – data wymagalności 2015-09-10”.

*

Postanowieniem z dnia 29 października 2015 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie postanowił przekazać sprawę do Sądu Rejonowego w Chełmie (k. 6).

*

W piśmie procesowym z dnia 1 grudnia 2015 roku powód, reprezentowany przez pełnomocnika, oświadczył, że cofa pozew:

„1. w wysokości 1.106,80 zł tytułem odsetek karnych stanowiących czterokrotność stopy kredytu lombardowego NBP naliczone od kwoty niespłaconego kapitału od dnia 2015-02-26 r. do dnia poprzedzającego dzień wniesienia pozwu w niniejszej sprawie;

2. 1407 zł tytułem kosztów wezwań, upomnień i opłat poniesionych przez poprzedniego wierzyciela”.

Powód wskazał ponadto, że „modyfikuje” wartość przedmiotu sporu i wnosi o zasądzenie od pozwanego kwoty 32077,78 zł z odsetkami:

- 1) umownymi od kwoty 17264,20 zł w wysokości średniego oprocentowania WIBOR dla trzymiesięcznych lokat na rynku międzybankowym z 10 ostatnich dni roboczych ostatniego miesiąca poprzedniego kwartału, powiększonego o 25 punktów procentowych, nie więcej jednak niż czterokrotność stopy kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,
- 2) ustawowymi od kwoty 14813,58 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Powód wskazał ponadto, że na kwotę 32077,78 zł składają się następujące należności:

- a) kwota 17264,20 zł niespłaconego kapitału,

b) kwota 12640,62 zł odsetek „karnych” naliczonych przez poprzedniego wierzyciela od kwoty niespłaconego kapitału (17264,20 zł) za okres do dnia wystąpienia zaległości w spłacie, to jest od dnia 5 marca 2011 roku, do dnia 25 lutego 2015 roku,

c) kwota 2172,96 zł odsetek umownych naliczonych przez poprzedniego wierzyciela za okres od daty zawarcia umowy bankowej (22 września 2009 roku) do dnia jej rozwiązania (4 marca 2011 roku) od kwoty niespłaconego kapitału (17264,20 zł) w wysokości 16,40% (k. 9-10v).

*

Pozwany nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie (k. 86).

*

Wyrokiem z dnia 27 października 2016 roku Sąd Rejonowy w Chełmie oddalił powództwo (k. 202).

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 22 września 2009 roku H. G. zawarł z (...) Bank Spółką Akcyjną umowę konsolidacyjnego kredytu gotówkowego nr (...), której przedmiotem była kwota 17398,14 zł. Spłata pożyczki miała nastąpić w miesięcznych ratach w terminie do 20 września 2016 roku.

Sąd Rejonowy ustalił, że ponieważ pozwany H. G. nie wywiązywał się z warunków umowy i nie dokonywał w terminie spłaty, (...) Bank Spółka Akcyjna (następca prawny wierzyciela) pismem z dnia 18 stycznia 2011 roku wypowiedział przedmiotową umowę za trzydziestodniowym okresem wypowiedzenia, a następnie, w dniu 16 listopada 2012 roku wystawił bankowy tytuł egzekucyjny.

Sąd Rejonowy ustalił, że w oparciu o wskazany tytuł egzekucyjny zaopatrzonego w klauzulę wykonalności wierzyciel prowadził postępowanie egzekucyjne, które zostało umorzone postanowieniem Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Chełmie z dnia 8 maja 2013 roku.

Sąd Rejonowy wskazał, że pozwany wśród wielu różnych zarzutów podniósł zarzut przedawnienia roszczenia objętego pozwem.

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisów art. 118 k.c. i art. 117 § 2 k.c. i uznał, że w przedmiotowej sprawie niewątpliwie jest, że nastąpiło przedawnienie roszczenia. Całe roszczenie stało się wymagalne w stosunku do pozwanego najpóźniej z końcem lutego 2011 roku. W aktach sprawy znajduje się wypowiedzenie umowy kredytu konsolidacyjnego z dnia 18 stycznia 2011 roku. Zastosowano w nim trzydziestodniowy termin wypowiedzenia, zatem koniec lutego 2011 roku jest okresem kiedy umowa uległa rozwiązaniu, a cała należność stała się wymagalna i od tej daty należy liczyć termin przedawnienia. Jest to termin trzyletni, gdyż kredyt został pozwanemu udzielony w ramach działalności gospodarczej banku. Powództwo zostało wniesione w dniu 10 września 2015 roku, czyli znacznie po upływie terminu przedawnienia.

Sąd Rejonowy uznał, że nie doszło do przerwy biegu przedawnienia. Takiej przerwy nie powoduje złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji przez pierwotnego wierzyciela. Powołując się na stanowisko Sądu Najwyższego, Sąd Rejonowy uznał, że nabywca wierzytelności niebędący bankiem nie może powoływać się na przerwę biegu przedawnienia spowodowaną wszczęciem postępowania egzekucyjnego na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności.

*

Od wyroku z dnia 27 października 2016 roku apelację wniósł powód, zaskarżając wyrok w całości.

Powód zarzucił „naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci art. 123 § 1 k.c. w związku z art. 118 k.c. poprzez przyjęcie, iż złożenie przez (...) Bank S.A. wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu nie przerwało biegu dochodzonego roszczenia, albowiem nie jest to czynność podjęta bezpośrednio w

celu zaspokojenia roszczenia, co w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia, że dochodzone pozwem roszczenie uległo przedawnieniu, podczas gdy złożenie ww. wniosku było niezbędne do uzyskania tytułu wykonawczego, w oparciu o który poprzedni wierzyciel prowadził postępowanie egzekucyjne w przedmiotowej sprawie”.

Powód wniósł o „zmianę wyroku w zaskarżonej części i zasądzenie od Pozwanego na rzecz Powoda:

- kwoty 34.591,58 PLN wraz z ustawowymi oraz umownymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,

- kwoty 4.151,33 PLN tytułem zwrotu kosztów procesu za postępowanie przed Sądem I instancji,

- zwrotu kosztów procesu za postępowanie przed Sądem II instancji, według norm przepisanych, w tym opłaty od apelacji oraz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Ewentualnie, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Chelmie I Wydział Cywilny” (k. 211-214).

*

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powoda jest zasadna w całym zakresie zaskarżenia, chociaż nie wszystkie podniesione w niej zarzuty są trafne.

W rozpoznawanej sprawie zaskarżony wyrok podlega uchyleniu a sprawa przekazaniu do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, gdyż Sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednoznacznie podkreślono, że nierozpoznanie istoty sprawy – w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. – oznacza zaniechanie przez sąd pierwszej instancji zbadania materialnej podstawy żądania pozwu albo pominięcie merytorycznych zarzutów pozwanego¹.

W rozpoznawanej sprawie nierozpoznanie przez Sąd pierwszej instancji istoty sprawy jest wypadkową kilku przyczyn.

Na wstępie należy wskazać, że w dniu 22 września 2009 roku (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. i H. G. zawarli umowę kredytu zatytułowaną „Umowa konsolidacyjnego kredytu gotówkowego Nr (...)”. Bank udzielił H. G. kredytu w kwocie 17398,14 zł.

Część kredytu w kwocie 15500 zł miała być przeznaczona na spłatę kredytów i innych udokumentowanych zobowiązań kredytowych kredytobiorcy, nie związanych z działalnością gospodarczą, oraz na sfinansowanie dowolnych potrzeb konsumpcyjnych kredytobiorcy.

Udzielony kredyt miał również pokryć koszty prowizji bankowej od udzielonego kredytu (521,95 zł) oraz koszty objęcia kredytobiorcy ubezpieczeniem grupowym (1376,19 zł) (k. 56-60, 85-85v, 95-106, 184-186v).

W dniu 4 stycznia 2010 roku nastąpiło połączenie (...) Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą w W., jako spółki przejmowanej, z (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w W., jako spółką przejmującą, przez przeniesienie całego majątku spółki przejmowanej na spółkę przejmującą. Jednocześnie nastąpiła zmiana nazwy spółki przejmującej na (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. (okoliczność bezsporna; k. 38-45 – odpis pełny z Krajowego Rejestru Sądowego – wpis numer 57).

W związku z powyższym podmiot o nowej nazwie (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wstąpił w prawa i obowiązki spółki przejmowanej.

W dniu 22 września 2010 roku (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. i H. G. zawarli umowę zatytułowaną jako „Aneks do umowy konsolidacyjnego kredytu gotówkowego Nr (...) z dnia 22-09-2009” (k. 61-62v, 187-187v).

W umowie tej kwotę kredytu określono na 17264,20 zł, a okres spłaty kredytu do dnia 20 września 2019 roku.

W dniu 1 czerwca 2012 roku nastąpiło połączenie (...) Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą w W., jako spółki przejmowanej, z (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w W., jako spółką przejmującą, przez przeniesienie całego majątku spółki przejmowanej na spółkę przejmującą. Jednocześnie nastąpiła zmiana nazwy spółki przejmującej na (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. (okoliczność bezsporna; k. 46-50 – odpis pełny z Krajowego Rejestru Sądowego – wpis numer 29).

W związku z powyższym podmiot o nowej nazwie (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wstąpił w prawa i obowiązki spółki przejmowanej.

W związku z niewykonywaniem przez H. G. obowiązków wynikających z umowy kredytu z dnia 22 września 2009 roku, numer (...), wierzyciel (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. w dniu 28 stycznia 2011 roku złożył H. G. oświadczenie o wypowiedzeniu umowy (k. 64, 108 – pismo z dnia 18 stycznia 2011 roku; k. 109-110 – potwierdzenie odbioru; okoliczność bezsporna).

W dniu 16 listopada 2012 roku (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wystawił bankowy tytuł egzekucyjny numer (...), obejmujący między innymi:

- 1) należność główną z tytułu niespłaconego kapitału – 17264,20 zł,
- 2) odsetki umowne w kwocie 2172,96 zł za okres korzystania z kapitału w wysokości 16,40% (w stosunku rocznym) za okres od dnia 22 września 2009 roku do dnia 4 marca 2011 roku,
- 3) odsetki za opóźnienie w kwocie 7096,98 zł w wysokości 24% (w stosunku rocznym) za okres od dnia 20 września 2010 roku do dnia 16 listopada 2012 roku,
- 4) opłaty i inne prowizje w kwocie 75 zł,
- 5) odsetki od kwoty wskazanej w punkcie 1, za okres od dnia 17 listopada 2012 roku do dnia zapłaty, według stopy procentowej obowiązującej w (...) Bank Spółce Akcyjnej, która na dzień wystawienia tytułu wynosiła 24% w stosunku rocznym,
- 6) odsetki ustawowe od kwoty wskazanej w punkcie 2, za okres od dnia 17 listopada 2012 roku do dnia zapłaty (k. 65).

W listopadzie 2012 roku (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wystąpił do Sądu Rejonowego w Chełmie z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu numer (...) (k. 112-113 – odpis wniosku).

Na podstawie wskazanego wyżej bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. w styczniu 2013 roku złożył do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Chełmie M. G. wniosek egzekucyjny o wyegzekwowanie od H. G. kwoty 27596,73 zł (k. 119-121

Postanowieniem z dnia 8 maja 2013 roku Komornik Sądowy postanowił umorzyć postępowanie egzekucyjne wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji (k. 80-81, 123-124 – odpis postanowienia; k. 122 – pismo Komornika).

W 2013 lub w 2014 roku (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. zbył wierzytelności wynikające z umowy z dnia 22 września 2009 roku, numer (...), na rzecz (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki komandytowej z siedzibą w W., a następnie nabywca ten zbył te wierzytelności na rzecz (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki komandytowej z siedzibą w W. (k. 54 – pismo z dnia 4 marca 2015 roku).

W dniu 4 marca 2015 roku wierzytelności wynikające z umowy z dnia 22 września 2009 roku, numer (...), zostały nabyte przez (...) (...) Fundusz (...) z siedzibą w W. (k. 23-28, 29-31).

÷

Jak już wyżej zaznaczono, nierozpoznanie przez Sąd pierwszej instancji istoty sprawy jest wypadkową kilku przyczyn.

Sąd Okręgowy nie podziela co do zasady stanowiska Sądu pierwszej instancji, że roszczenia powoda objęte żądaniem pozwu uległy przedawnieniu.

Po pierwsze należy wskazać, że w dniu 15 czerwca 2010 roku H. G. i ogólny następca prawny pierwotnego wierzyciela, czyli (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W., zawarli umowę zmieniającą umowę z dnia 22 września 2009 roku, zawartą przez H. G. z (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w W.. Umowa z dnia 15 czerwca 2010 roku stanowi nie tylko umowę zmieniającą umowę z dnia 22 września 2009 roku, ale pełni w odniesieniu do tej wcześniejszej umowy funkcję uznania właściwego w znaczeniu określonym przez przepis art. 123 § 1 pkt 2 k.p.c., co oznacza, że zawarcie umowy w dniu 15 czerwca 2010 roku spowodowało przerwanie biegu przedawnienia wymagalnych roszczeń wynikających z umowy z dnia 22 września 2009 roku.

Nie budzi wątpliwości kwestia, że wystąpienie przez pierwotnego wierzyciela do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Chełmie z wnioskiem egzekucyjnym spowodowało przerwanie biegu przedawnienia roszczeń objętych tym wnioskiem. To samo dotyczy wniosku tego wierzyciela o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu.

Pewne wątpliwości może nasuwać jedynie kwestia jakie dokładnie wierzytelności wynikające z umowy z dnia 22 września 2009 roku były objęte zakresem wniosku egzekucyjnego złożonego do Komornika w styczniu 2013 roku. Z wniosku egzekucyjnego wynika między innymi, że wierzyciel wnosi o wyegzekwowanie kwoty 26609,14 zł oraz „odsetek zgodnie z tytułem wykonawczym”. Kwota 26609,14 zł stanowi sumę kwot wskazanych w bankowym tytule egzekucyjnym, a więc wydaje się, że składając wniosek egzekucyjny o wyegzekwowanie tej kwoty z odsetkami wskazanymi w tytule wykonawczym, wierzyciel wniósł o wyegzekwowanie od dłużnika całości świadczeń pieniężnych określonych w bankowym tytule egzekucyjnym.

Skoro bieg terminu przedawnienia roszczeń banków (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W., a następnie następcy prawnego tego Banku, także noszącego nazwę (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W., nastąpiło odpowiednio przez zawarcie umowy z dnia 15 czerwca 2010 roku, przez złożenie do Sądu wniosku o nadanie klauzuli bankowemu tytułowi egzekucyjnemu i przez złożenie do Komornika wniosku o wszczęcie egzekucji przeciwko H. G., to przedawnienie rozpoczęło swój bieg na nowo po uprawomocnieniu się postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Chełmie z dnia 8 maja 2013 roku, wydanego w sprawie (...). Wprawdzie w aktach sprawy nie ma materiału pozwalającego na dokładne ustalenie w jakiej dacie postanowienie Komornika z dnia 8 maja 2013 roku doręczone zostało stronom postępowania egzekucyjnego i w związku z tym w jakiej dacie upłynął termin do zaskarżenia tego postanowienia, jednak okoliczność powyższa nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia, gdyż przed upływem terminu przedawnienia roszczeń objętych pozwem w sprawie I C 1231/15 pozew w tej sprawie wniesiony został do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie w elektronicznym postępowaniu upominawczym (k. 2).

Sąd Okręgowy w Lublinie nie podziela stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w uchwale z dnia 29 czerwca 2016 roku, III CZP 29/16.

Przeniesienie wierzytelności na cesjonariusza w wyniku przelewu następuje w takim zakresie w jakim wierzytelność przysługuje zbywcy (art. 516 k.c.), a dłużnikowi przysługują przeciwko nabywcy wierzytelności wszelkie zarzuty, które miał przeciwko zbywcy w chwili powzięcia wiadomości o przelewie (art. 513 § 1 k.c.).

Jeżeli zatem w czasie trwania stosunku zobowiązaniowego pomiędzy dłużnikiem a pierwotnym wierzycielem nastąpiły zdarzenia prawne mające wpływ na istnienie, zakres i treść długu dłużnika, a tym samym na istnienie, zakres i treść wierzytelności wierzyciela, to samo zbycie wierzytelności przez wierzyciela na rzecz innej osoby nie może niweczyć

skutków prawnych tych zdarzeń w odniesieniu do wierzytelności. W szczególności dotyczy to takich zdarzeń prawnych, które mają wpływ na bieg terminu przedawnienia roszczenia.

Przepisy Kodeksu cywilnego, jak również przepisy ustaw szczególnych nie zawierają zakazu zbywania wierzytelności przysługujących bankom, w tym także takich wierzytelności, których dłużnicy są konsumentami. Brak takiego zakazu oznacza, że materialne prawa nabywcy zbywanej wierzytelności nie mogą być mniejsze niż prawa zbywcy. Nie mogą być również większe.

Przelew wierzytelności nie może również pogorszyć sytuacji prawnej dłużnika w odniesieniu do zbywanej wierzytelności, czego wyrazem jest regulacja zawarta w art. 513 § 1 k.c. z rozszerzeniem zawartym w art. 531 § 2 k.c.

Dla przerwania biegu przedawnienia roszczenia bez znaczenia jest okoliczność, jakie ze zdarzeń prawnych wskazanych w treści przepisu art. 123 § 1 k.c. przerwanie takie powoduje. Przyczyny przerwania biegu przedawnienia roszczenia mają charakter równorzędny, w takim znaczeniu, że niezależnie od przyczyny wskazanej w art. 123 § 1 k.c. skutek materialnoprawny jest taki sam – po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo (art. 124 § 1 k.c.), a dodatkowo w razie przerwania przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym albo przez wszczęcie mediacji, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone (art. 124 § 2 k.c.).

Nie ma zatem różnych pod względem skutków prawnych postaci przerwania biegu przedawnienia roszczenia.

Czynności, o których mowa w przepisie art. 123 § 1 pkt 1 k.c., są szeroko rozumianymi czynnościami o charakterze proceduralnym (formalnym), które oprócz skutków proceduralnych (formalnych), przewidzianych we właściwych przepisach regulujących dane postępowanie, wywołują na podstawie art. 123 § 1 pkt 1 k.c. również skutek materialnoprawny w postaci przerwania biegu przedawnienia roszczenia. Zniweczenie tego ostatniego skutku może nastąpić tylko w wypadkach wskazanych w przepisach ustawowych. Przykładami takich przepisów są przepisy art. 130 § 2 k.p.c., art. 182 § 2 k.p.c., art. 203 § 2 zd. 1 k.p.c.

Jak już wyżej wyjaśniono, przepisy Kodeksu cywilnego oraz przepisy ustaw szczególnych nie zawierają zakazu zbywania wierzytelności banków. Nie można zatem uznać, że nabywca takiej wierzytelności nie będzie mógł powołać się na zdarzenia prawne zaistniałe przed zbyciem wierzytelności, które miały wpływ na istnienie i zakres wierzytelności, a w szczególności na jej wymagalność i możliwość skutecznego dochodzenia przed sądem.

Wyjątek dla wskazanej wyżej zasady nie jest przewidziany w odniesieniu do wierzytelności stwierdzonej bankowym tytułem egzekucyjnym, któremu została nadana klauzula wykonalności na rzecz banku-zbywcy i na podstawie którego prowadzona była na rzecz banku-zbywcy egzekucja. Niemożliwość powołania się nabywcy wierzytelności na przerwanie biegu przedawnienia roszczenia, które nastąpiło na rzecz zbywcy, musiałaby wynikać z wyraźnego przepisu prawa.

Należy przyjąć z prawdopodobieństwem graniczącym z pewnością, że istnienie takiego przepisu byłoby czynnikiem w istotnym stopniu determinującym decyzję potencjalnego nabywcy wierzytelności co do zawarcia umowy przelewu, ewentualnie determinującym stanowiska stron zawierających umowę przelewu co do ukształtowania treści tej umowy w taki sposób, który chroniłby interesy nabywcy na wypadek podniesienia przez dłużnika zarzutu przedawnienia roszczenia.

Zwrócić należy wreszcie uwagę, że w aktualnym stanie prawnym możliwe jest zawarcie umowy przelewu o charakterze powierniczym, gdzie prawa nabywcy ograniczają się w istocie do dochodzenia wierzytelności przysługującej zbywcy. Przyjęcie, że również w takim wypadku nabywca wierzytelności bankowej, dochodzący jej od dłużnika, nie mógłby powołać się w stosunku do dłużnika na zdarzenie powodujące przerwanie biegu przedawnienia roszczenia względem banku, nie tylko nie znajduje podstawy prawnej, ale wręcz kłóci się z zasadami słuszności.

Wreszcie należy wskazać, że nabywca wierzytelności bankowej mógłby zbyć tę wierzytelność z powrotem na rzecz banku-zbywcy lub innego banku. Brak jest podstaw do przyjęcia, że w takim wypadku pierwotny zbywca lub nowy nabywca nie mogliby się powołać w stosunku do dłużnika na zdarzenie powodujące przerwanie biegu przedawnienia roszczenia względem banku będącego pierwotnym zbywcą.

Całokształt przytoczonych wyżej rozważań prowadzi do wniosku, że nabywca wierzytelności bankowej, nie będący bankiem, może powołać się względem dłużnika na przerwanie biegu przedawnienia roszczenia, które nastąpiło na rzecz banku-zbywcy przez zbyciem, niezależnie od przyczyny, która takie przerwanie spowodowała.

÷

Przyjęcie przez Sąd pierwszej instancji w sposób nieuzasadniony, że nastąpiło przedawnienie roszczeń dochodzonych przez powoda, spowodowało, że Sąd ten oddalił powództwo, nie dokonując szczegółowych ustaleń w zakresie rodzaju i podstaw faktycznych dochodzonych przez powoda wierzytelności i nie wypowiadając się o zasadzie tych wierzytelności, jak również nie zbadał innych zarzutów podnoszonych przez pozwanego.

Sąd Rejonowy nie dokonał jakichkolwiek ustaleń w zakresie okoliczności faktycznych stanowiących podstawę zarzutu pozwanego, że (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. nie wykonał postanowień zawartej umowy kredytowej i nie przelał środków na pokrycie kredytu pozwanego w (...) Banku (...) Spółce Akcyjnej.

Sąd Rejonowy nie dokonał jakichkolwiek ustaleń w zakresie okoliczności faktycznych stanowiących podstawę zarzutu pozwanego, że dokonał częściowej zapłaty kredytu wynikającego z umowy z dnia 22 września 2009 roku.

Do pisma procesowego z dnia 2 lutego 2016 roku pozwany dołączył dokumenty w postaci potwierdzeń wpłat następujących kwot:

- a) kwoty 1000 zł w dniu 3 grudnia 2012 roku przekazem pocztowym (k. 90, 157),
- b) kwoty 1500 zł w dniu 26 października 2009 roku w kasie (...) Bank Spółki Akcyjnej (k. 91, 158),
- c) kwoty 343,34 zł w dniu 14 kwietnia 2010 roku w kasie (...) Bank Spółki Akcyjnej (k. 92, 159).

Do pisma procesowego z dnia 14 marca 2016 roku pozwany dołączył dowody wpłat na rzecz (...) Bank Spółki Akcyjnej w dniach 27 czerwca 2008 roku (k. 138), 28 lipca 2008 roku (k. 139), 13 sierpnia 2008 roku (k. 137) i 11 września 2008 roku (k. 140).

Należy zgodzić się ze stanowiskiem powoda, że wpłaty pozwanego w dniach 27 czerwca 2008 roku (k. 138), 28 lipca 2008 roku (k. 139), 13 sierpnia 2008 roku (k. 137) i 11 września 2008 roku (k. 140) nie mają żadnego znaczenia dla rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy, gdyż dotyczą one okresu sprzed zawarcia umowy z dnia 22 września 2009 roku, numer (...), a więc nie dotyczą i nie mogą dotyczyć zobowiązania wynikającego z tej umowy.

To sama uwaga dotyczy pisma (...) Bank Spółki Akcyjnej z dnia 7 sierpnia 2008 roku, wskazującego na wpłaty dokonane przez H. G. (k. 141).

Wpłaty powyższe nie dotyczą umowy z dnia 22 września 2009 roku, numer (...).

Nie wiadomo natomiast, czy mają znaczenie dla rozstrzygnięcia wpłaty dokonane przez pozwanego w dniach 26 października 2009 roku i 14 kwietnia 2010 roku. Wpłaty te zostały wprawdzie dokonane już po zawarciu umowy kredytowej z dnia 22 września 2009 roku, numer (...), jednak miały one miejsce przed zawarciem „Aneksu” do tej umowy, a więc przed zawarciem umowy z dnia 15 czerwca 2010 roku, zmieniającej częściowo postanowienia umowy z dnia 22 września 2009 roku, numer (...) (k. 114). Nie wiadomo, czy zawierając umowę z dnia 15 czerwca 2010 roku strony brały pod uwagę dokonane wcześniej przez pozwanego wpłaty na poczet umowy z dnia 22 września 2009

roku, czy też umowa z dnia 15 czerwca 2010 roku stanowiła jedynie zmianę z mocą wsteczną postanowień umowy zmienianej.

Sąd Rejonowy nie dokonał w powyższym zakresie żadnych ustaleń.

Znaczenie dla rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy może mieć wpłata kwoty 1000 zł w dniu 3 grudnia 2012 roku przekazem pocztowym (k. 90, 157). W treści wpłaty wskazano numer umowy z dnia 22 września 2009 roku. Ustalenia jednak wymaga, czy i w jakiej dacie wskazana kwota wpłynęła na rachunek wierzyciela, a jeżeli tak, to w jaki sposób doszło do jej zarachowania w świetle postanowień umowy, a jeżeli brak w tym zakresie odpowiednich postanowień, to według zasad wskazanych w art. 451 k.c.

Potrzeba ustaleń faktycznych w zakresie odpowiedniego rozliczenia wpłat może się pojawić również w odniesieniu do wpłat dokonanych przez pozwanego w dniach 26 października 2009 roku i 14 kwietnia 2010 roku, a mianowicie w razie ustalenia, że wpłat tych nie dotyczyła w ogóle umowa zmieniająca („Aneks”) z dnia 15 czerwca 2010 roku.

÷

Wreszcie należy zwrócić uwagę, że z pisma procesowego powoda z dnia 1 grudnia 2015 roku wynika, że w zakresie wskazanym w tym piśmie powód cofa pozew (k. 9-10v).

Sąd Rejonowy wydał orzeczenie merytoryczne w odniesieniu do całości żądań pozwu, a zatem nie wiadomo, czy uznał cofnięcie pozwu za niedopuszczalne, czy też nie dostrzegł, że powód złożył oświadczenie o częściowym cofnięciu pozwu, czy też wreszcie uznał, że w toku dalszego postępowania doszło do zmiany stanowiska powoda i popierania przez niego pozwu również w zakresie, w którym pierwotnie został cofnięty. Na tą ostatnią ewentualność może wskazywać treść pisma procesowego powoda z dnia 9 czerwca 2016 roku, w którym powód przedstawia sposób wyliczenia odsetek określonych w kwocie 1106,80 zł (k. 165-166), jak również końcowa część pisma procesowego z dnia 23 czerwca 2016 roku, gdzie powód stwierdza, że „w świetle twierdzeń Powoda oraz dokumentów dołączonych do pozwu roszczenie dochodzone przez Powoda jest zasadne w całości” (k. 176v).

Wnosząc apelację, powód zaskarżył wyrok Sądu pierwszej instancji w całości, określając wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 34591,58 zł, co odpowiada wartości przedmiotu sporu wskazanej w pozwie.

*

Dodatkowo należy wskazać, że żądanie zapłaty kwoty 12640,62 zł z tytułu odsetek nie zostało dokładnie określone przez powoda. Z okoliczności faktycznych przytoczonych na uzasadnienie tego żądania wynika, że powód domaga się odsetek za fakt opóźnienia w zapłacie kwoty 17264,20 zł z tytułu kapitału za okres od dnia 5 marca 2011 roku do dnia 25 lutego 2015 roku według stopy procentowej odsetek maksymalnych.

Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem roszczenie o zapłatę odsetek za opóźnienie powstaje osobno za każdy dzień opóźnienia i staje się wymagalne osobno za każdy dzień opóźnienia². Podstawą faktyczną jednostkowego roszczenia o zapłatę odsetek za opóźnienie jest jeden dzień.

Powyższa uwaga jest konieczna dlatego, że kwota odsetek maksymalnych liczonych od kwoty 17264,20 zł za okres od dnia 5 marca 2011 roku do dnia 25 lutego 2015 roku wynosi 13552,16 zł, a więc jest wyższa od kwoty dochodzonej pozwem. Oczywiście nie ma przeszkód do tego, aby powód dochodził tylko części roszczenia z oznaczonego tytułu, jednak w wypadku częściowego żądania odsetek za opóźnienie konieczne jest dokładne wskazanie kalendarzowe dni, których dotyczy częściowe żądanie. W rozpoznawanej sprawie nie wiadomo jaki okres lub okresy (dni) pomiędzy dniem 5 marca 2011 roku a dniem 25 lutego 2015 roku powód pominął przy określeniu swojego żądania.

÷

Z przepisu art. 386 § 4 k.p.c. wynika, że sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok w razie nierozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji. Nie ma jednak takiego obowiązku.

Należy jednak przyjąć, że uchylenie zaskarżonego wyroku z powodu nierozpoznania istoty sprawy powinno nastąpić zawsze wtedy, gdy:

a) rozpoznanie tej istoty przez sąd odwoławczy oznaczałoby w konkretnym wypadku pominięcie jednej instancji merytorycznej, na przykład wówczas, jeżeli dokładne określenie żądania nastąpiło dopiero po wydaniu wyroku przez sąd pierwszej instancji, albo też

b) zakres okoliczności wyznaczających podstawę faktyczną lub podstawy faktyczne powództwa oraz podstawy faktyczne zarzutów merytorycznych stron, zwłaszcza pozwanego, jest tak duży, że przeprowadzenie postępowania przez sąd drugiej instancji oznaczałoby faktyczne rozpoznanie sprawy tylko w jednej instancji.

W rozpoznawanej sprawie należy przyjąć, że całokształt okoliczności, które powinny być przedmiotem ustaleń Sądu pierwszej instancji, rodzaj i zakres zarzutów pozwanego, a także potrzeba dokładnego określenia co najmniej jednego żądania, przemawiają za uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy w pierwszej kolejności dokona oceny, czy i w jakim zakresie powód cofnął pozew i czy cofnięcie to było skuteczne, a ponadto, czy powód nie powrócił w jakiej części do popierania żądania, które wcześniej było objęte zamiarem cofnięcia.

Po ustaleniu zakresu popieranego powództwa Sąd pierwszej instancji wezwie powoda do uzupełnienia braków formalnych pozwu w zakresie żądania zapłaty kwoty 12640,62 zł, w sposób uwzględniający uwagi wynikające ze wcześniejszej części uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego, w wyznaczonym terminie pod rygorem zawieszenia postępowania w tej części.

W wypadku, gdyby powód popierał żądanie zapłaty kwoty 1407 zł z tytułu kosztów wezwań, upomnień i opłat poniesionych przez poprzedniego wierzyciela”, należy wezwać powoda do uzupełnienia braków formalnych pozwu w zakresie żądań z tego tytułu, poprzez dokładne wskazanie, jakich kwot powód domaga się odpowiednio z tytułu kosztów wezwań, upomnień i opłat poniesionych przez poprzedniego wierzyciela, a także poprzez dokładne wskazanie okoliczności faktycznych uzasadniających każde z tych żądań, w wyznaczonym terminie pod rygorem zawieszenia postępowania w tej części. Przykładowo w odniesieniu do żądania zapłaty kosztów wezwań powód powinien wskazać w jakich datach pierwotny wierzyciel wzywał dłużnika, w jakim celu i jakie z tego tytułu poniósł koszty.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy dokona ustaleń w zakresie okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, zarówno z punktu widzenia żądań powoda, jak i zarzutów podniesionych przez pozwanego, a następnie oceni zasadność tych żądań i zarzutów.

*

Na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy pozostawił Sądowi Rejonowemu w Chełmie rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Wydając ponownie wyrok lub innego rodzaju orzeczenie kończące sprawę w instancji Sąd zamieści w orzeczeniu rozstrzygnięcie o kosztach procesu. Jeżeli zajdzie konieczność sporządzenia uzasadnienia orzeczenia, Sąd uzasadni również rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu.

Prawidłowe uzasadnienie rozstrzygnięć o kosztach procesu powinno zawierać:

a) dokładne określenie jakiego rodzaju koszty (z jakiego tytułu) i w jakich kwotach zostały poniesione przez poszczególne strony, przy czym gdy chodzi o wynagrodzenie adwokata lub radcy prawnego wystarczy wykazanie powstania obowiązku poniesienia tych kosztów;

b) dokładne wskazanie dokumentów potwierdzających fakt poniesienia lub konieczność poniesienia określonych kosztów, z oznaczeniem ich nazwy lub innej cechy identyfikacyjnej oraz kart akt sprawy, na których dokumenty te się znajdują;

c) dokładne wyjaśnienie, czy zgłoszone do rozliczenia koszty postępowania są kosztami, o których mowa w przepisach art. 98 § 2 i 3 k.p.c. lub w przepisach art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., czy też są kosztami, które nie podlegają rozliczeniu, gdyż nie stanowią kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia praw i celowej obrony;

d) dokładne wyjaśnienie podstawy prawnej rozstrzygnięcia o zasadzie ponoszenia kosztów procesu – należy nie tylko przytoczyć odpowiedni przepis Kodeksu postępowania cywilnego (art. 98 § 1 k.p.c., art. 100 zd. 1 k.p.c., art. 100 zd. 2 k.p.c., czy też jeszcze inny odpowiedni przepis), ale szczegółowo wyjaśnić w oparciu o jaką zasadę Sąd orzeka o kosztach procesu i dlaczego, a w przypadku stosunkowego rozdzielenia obowiązku zwrotu kosztów szczegółowo uzasadnić wysokość kwot zasądzanych z tytułu zwrotu kosztów.

W rozpoznawanej sprawie za tym, aby uzasadnienie rozstrzygnięcia o kosztach procesu zawierało wszystkie wskazane wyżej elementy, przemawia dodatkowo okoliczność, że przy ponownym rozstrzygnięciu sprawy Sąd Rejonowy zobowiązany będzie rozliczyć koszty instancji odwoławczej (art. 108 § 2 k.p.c.).

*

Z tych wszystkich względów i na podstawie powołanych wyżej przepisów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

Andrzej Mikołajewski Dariusz Iskra Anna Wołucka-Ławnikowicz

1 Por.: wyrok SN z dnia 23 września 1998 roku, II CKN 897/97, OSN C 1999, z. 1, poz. 22; wyrok SN z dnia 23 września 1998 roku, II CKN 895/97, Lex nr 35067; wyrok SN z dnia 12 lutego 2002 roku, I CKN 486/00, Lex nr 54355; wyrok SN z dnia 12 września 2002 roku, IV CKN 1298/00, Lex nr 80271; wyrok SN z dnia 11 października 2002 roku, I CKN 1063/00, Lex nr 515435; wyrok SN z dnia 21 października 2005 roku, III CK 161/05, Lex nr 178635; wyrok SN z dnia 27 marca 2008 roku, II UK 86/07, Lex nr 461645; wyrok SN dnia 17 kwietnia 2008 roku, II PK 291/07, Lex nr 837059; wyrok SN z dnia 13 stycznia 2010 roku, II CSK 239/09, Lex nr 560847; wyrok SN z dnia 11 sierpnia 2010 roku, I CSK 661/09, Lex nr 737251; wyrok SN z dnia 26 stycznia 2011 roku, IV CSK 299/10, Lex nr 784969; postanowienie SN z dnia 3 czerwca 2011 roku, III CSK 330/10, Lex nr 885041.

2 Por.: uchwałę SN z dnia 5 kwietnia 1991 roku, III CZP 20/91, OSN 1991,z. 10-12, poz. 120; uchwałę SN z dnia 5 kwietnia 1991 roku, III CZP 21/91, OSN 1991,z. 10-12, poz. 121.